

Ochrona praw dziecka

Zadania Urzędu ds.
Dzieci i Młodzieży
(niem. Jugendamt)

Pytania i odpowiedzi

bundesarbeitsgemeinschaft
landesjugendämter

DAS JUGENDAMT.

URZĄD DS. DZIECI I MŁODZIEŻY
Skuteczna pomoc w zasięgu ręki!

Impressum

Wydawca: Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter (Federalny Zespół Roboczy Krajowych Urzędów ds. Dzieci i Młodzieży);

Adres dla doręczeń: Landesamt für Soziales, Jugend und Versorgung Rheinland-Pfalz (Krajowy Urząd ds. Społecznych, Młodzieży i Opieki Nadrenii-Palatynatu); Landesjugendamt (Krajowy Urząd ds. Dzieci i Młodzieży); Postfach 2964; 55019 Mainz

Redakcja i projekt: AG Öffentlichkeitsarbeit der Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter (AG Public Relations Federalnego Zespołu Roboczego Krajowych Urzędów ds. Dzieci i Młodzieży)
Tłumaczenie we współpracy z Konsulatem Generalnym RP w Monachium.

Tłumacz: Dipl.-Übersetzerin Joanna Gallus
Kösliner Str. 57 76139 Karlsruhe

Stan: Marzec 2023

Zdjęcia:

Alamy: Micheko Productions;

Stock.adobe.com: Valerii Honcharuk; Alphaspirt;

iStockphoto: Nenadpress;

Stadt Bochum; UBSKM / Barbara Dietl;

S. 5 von Stephanie Pratt auf Pixabay

Droga Czytelniczko, Drogi Czytelniku,

większość dzieci wzrasta w poczuciu bezpieczeństwa. Zazwyczaj to rodzice troszczą się i dają z siebie wszystko, aby ich dzieci wyrosły na silne osobowości, pełne wiary w siebie i swoje możliwości.

Bywa jednak, że dzieci popadają w egzystencjalne zagrożenie, doświadczają w rodzinie przemocy lub są zaniedbywane, co zagraża ich rozwojowi. Czasami codzienne troski przysłaniają rodzicom dobro ich dzieci. Bywa też, że nastolatki nie wytrzymują presji, wagarują lub uciekają z domu.

W takich sytuacjach rodzice wymagają pomocy i wsparcia, aby móc na nowo przejąć odpowiedzialność za swoje dzieci. W takich sytuacjach również dzieci i młodzież potrzebują kogoś, kto wstawi się za nimi, będzie bronić ich praw oraz skutecznie chronić przed przemocą i zaniedbaniem.

Zarówno jedno, jak i drugie zapewniają Urzędy ds. Dzieci i Młodzieży. Wspierają rodziców w wychowywaniu dzieci, ale też pomagają w zapewnieniu aktywnej ochrony praw dzieci i młodzieży, gdy ich rozwój jest zagrożony. Zadania te nie są proste. Informacje o sposobach działania Urzędów ds. Dzieci i Młodzieży znajdują Państwo w tej broszurce.

W jaki sposób Urząd ds. Dzieci i Młodzieży zapewnia ochronę praw dziecka?

Miejsce dzieci jest przy rodzicach, ...

Rodzice najlepiej znają swoje dziecko i z całego serca pragną jego dobra. Dlatego to właśnie im Ustawa Zasadnicza przyznaje prawo wychowywania dzieci.

→ Urząd ds. Dzieci i Młodzieży najlepiej zapewnia ochronę praw, gdy wspiera rodziców w trosce i opiece nad dziećmi.

Na temat wychowania dzieci można się spierać. Panują różne opinie na temat tego, jak zdrowo się odżywiać, jak długo i często dziecko może oglądać telewizję, jakie zadania i kiedy może wykonywać samodzielnie. Czasami rodzice i dzieci spierając się, szukają najlepszych rozwiązań. Nikt nie chce, aby państwo ingerowało w takie dyskusje.

Dlatego Ustawa Zasadnicza pozostawia rodzicom dużą swobodę w kwestii wychowywania dzieci. Oni decydują, według jakich wartości chcą wychowywać dzieci, do jakiej szkoły mają one uczęszczać, a w przypadku rozwodu, jak wspólnie dzielić prawo opieki nad dziećmi.

- Wychowanie dzieci jest trudnym zadaniem i dlatego rodzice mają prawo skorzystać z pomocy i wsparcia ze strony Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży. Urząd ma za zadanie służyć pomocą.

... lecz dzieci nie są ich własnością.

Obok praw rodzicielskich są i rodzicielskie obowiązki.

Rodzice muszą zaspokoić podstawowe potrzeby swoich dzieci, jak na przykład odpowiednie pożywienie, opiekę zdrowotną, bezpieczne miejsce życia i kontaktu z osobą, którą dziecko darzy zaufaniem.

Nie mogą również naruszyć praw swoich dzieci. Jeśli rodzice w rażący sposób zaniedbują swoje obowiązki lub nadużywają władzy rodzicielskiej, wtedy państwo – reprezentowane przez Urząd ds. Dzieci i Młodzieży – ma obowiązek chronić dzieci i młodzież.

- Urząd musi sprawdzać wszystkie podejrzenia wskazujące, iż dziewczęta lub chłopcy mogą być zagrożeni, a w razie konieczności aktywnie przeciwdziałać takim zagrożeniom.

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży (JUGENDAMT)

- służy rodzicom informacją, poradą i pomocą w kwestiach wychowawczych, jeśli nie wszystko idzie gładko.
- jest punktem kontaktowym dla dzieci i młodzieży. W razie nagłej potrzeby mogą one liczyć na poradę oraz wsparcie. Urząd może zapewnić im tymczasowo dach nad głową.
- sprawdza wszelkie wskazówki ewentualnego zagrożenia dzieci i młodzieży. W sytuacji, kiedy nie wiemy, co robić, Urząd jest właściwą instytucją, do której można się zwrócić.
- dociera do rodzin, organizuje pomoc i troszczy się, aby nic nie zagrażało prawidłowemu rozwojowi dzieci. W trudnych sytuacjach Urząd oferuje rodzinom różne formy wsparcia i pomocy w pokonywaniu trudności.

Aby umożliwić dzieciom i młodzieży bezpieczne i prawidłowe dorastanie, Urzędy dysponują kompleksowym, wielostopniowym systemem pomocy.

Celem jest zagwarantowanie dziewczętom i chłopcom bezpiecznego dorastania, zapobieganie powstawaniu zagrożeń, udzielanie praktycznego wsparcia w potrzebie, a w ostatecznym wypadku podjęcia działań, mających na celu skuteczną ochronę dzieci i młodzieży znajdujących się w potrzebie.

Wspieramy rodziców, chronimy dzieci
– to dewiza i prawny obowiązek Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży.

W jaki sposób Urząd ds. Dzieci i Młodzieży stara się zapewnić prawidłowe dorastanie dziecka?

Zapobieganie kryzysom i zagrożeniom

Dzięki swej szerokiej ofercie Urząd ds. Dzieci i Młodzieży wzmacnia, promuje i wspiera dzieci, młodzież i rodziców:

Informacje

Już w początkowym okresie ciąży Urząd ds. Dzieci i Młodzieży wspiera przyszłe matki i ojców we wszystkich kwestiach dotyczących wychowania. Wydając poradnik dla rodziców, składając osobiste wizyty po urodzinach dziecka itp. Urząd informuje młodych rodziców, z jakich ofert mogą skorzystać, aby zapewnić prawidłowy rozwój swego dziecka. Mogą oni uczęszczać na różne kursy, np. w ośrodkach edukacji rodziców, podczas których znaleźć mogą odpowiedzi na pytania dotyczące wychowywania. Młodzież może zasięgnąć informacji o ryzykach związanych z konsumpcją alkoholu, narkotyków, nadużywaniem nowych mediów oraz jak uniknąć przemocy i mobbingu.

Kształcenie i wychowanie

Rodzice nie muszą ponosić wyłącznej odpowiedzialności za prawidłowy rozwój dzieci. Urząd ds. Dzieci i Młodzieży dysponuje różnymi formami pomocy dla rodzin: żłobkami, przedszkolami, centrami młodzieżowymi oraz popołudniową opieką pozalekcyjną, gdzie dzieci i młodzież – także poza domem – mają możliwość zdobywania wiedzy oraz rozwijania samodzielności.

Poradnictwo

Wychowywanie dzieci wcale nie jest dziecinnie proste. Dlatego ważne jest, żeby rodzice mogli korzystać z porad. Czasami potrzebna jest osoba, która wysłucha, doradzi lub coś wyjaśni. Do tego służą poradnie, infolinie, jak również jednostki pomocy socjalnej w Urzędach ds. Dzieci i Młodzieży. W godzinach przyjęć rodzice mają możliwość bezpłatnej porady u konsultantów do spraw wychowawczych, bez zbędnych formalności. Konsultanci służą pomocą w łagodzeniu konfliktów, zapobieganiu przemocy. Porady są dostępne dla wszystkich:

- Porad zasięgnąć mogą nie tylko rodzice i opiekunowie, również dzieci i młodzież mogą zwrócić się poufnie ze swoimi pytaniami lub problemami do poradni, względnie Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży – w sytuacjach kryzysowych również bez wiedzy i zgody rodziców.
- Urzędy ds. Dzieci i Młodzieży oferują porady

również osobom, które dostrzegają oznaki zagrożenia, aby lepiej potrafiły ocenić sytuację i udzieliły wsparcia zagrożonym dzieciom.

Pomoc w wychowaniu

Czasami codzienność nas przerasta i same rozmowy nie wystarczają. W takich sytuacjach rodzice mogą zwrócić się o pomoc wychowawczą, na przykład o pomoc społecznopedagogiczną rodzinom, kilka godzin tygodniowo wsparcia w organizacji życia codziennego. Odpowiednim rozwiązaniem może okazać się też kurator, jak również (tymczasowe) umieszczenie dziecka lub nastolatka w rodzinie zastępczej lub w domu dziecka.

Reasumując:

Urzędy ds. Dzieci i Młodzieży planują, organizują i finansują różne formy pomocy oraz decydują o wyborze przydatnych i koniecznych świadczeń w danej sytuacji. Świadczenia udzielane są w Urzędach oraz przez podmioty niezależne, jak np. stowarzyszenia użyteczności publicznej lub instytucje kościelne.

Jakie kroki podejmuje Urząd ds. Dzieci i Młodzieży, gdy dobro dzieci jest bezpośrednio zagrożone?

Skuteczna ochrona dzieci i młodzieży

Jeśli pojawiają się oznaki zagrożenia dobra i rozwoju dziecka lub nastolatka, wówczas Urząd ds. Dzieci i Młodzieży musi ich chronić i przejść do działania. Prawnym obowiązkiem Urzędu jest weryfikacja otrzymanych informacji i z reguły kontakt z rodziną i dzieckiem.

Tym samym oznaczać to może, iż osoba z urzędu może bez uprzedzenia zapukać do czyichś drzwi.

To rodzice mają prawo decydować o sprawach wychowawczych, przyjąć pomoc lub jej odmówić. Prawo to ma jednak swoje granice, jeśli zagrożone mogłoby być dobro dziecka. Jeśli istnieją przesłanki, że dziecku lub nastolatkowi dzieje się krzywda, Urząd ds. Dzieci i Młodzieży rozstrzygnąć musi między niezbędną ochroną dzieci a prawem rodziców. W przypadku zaniedbania czy znęcania się zawsze ważniejsze jest dobro dziecka.

W konkretnych przypadkach trzeba indywidualnie podejść do problemu i odpowiedzieć na następujące pytania:

- Jak pilnym i poważnym jest zagrożenie dziecka?
- Jakie niezbędne środki trzeba przedsięwziąć, aby dziecko nie doznało trwałej szkody?

→ Jakie działania trzeba podjąć oraz czy ewentualnie konieczna i uzasadniona jest ingerencja w prawa rodziców?

Interwencja Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży uzależniona jest od tego, czy rodzice w współpracy z Urzędem starają się poprawić sytuację swoich dzieci.

Ochrona dzieci i młodzieży poprzez wsparcie rodziców

Jeśli rodzice chcą podjąć kroki, aby ich dzieci znów poczuły się bezpiecznie, mogą w tym celu skorzystać z różnych form pomocy wychowawczej, które odciążą rodzinę i udzielą jej wsparcia. W krytycznych sytuacjach nieodzowne jest zawarcie z rodzicami wiążących zobowiązań, i ich późniejsza kontrola, co uczynić muszą dla swoich dzieci np. wizyty u lekarza, regularne uczęszczanie do przedszkola lub szkoły, czy regularne posiłki.

A co w przypadku, jeśli rodzice nie chcą współpracować?
Wówczas rozstrzyga sąd rodzinny.

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży musi interweniować, jeśli rodzice nie chcą przyjąć pomocy lub pomimo wsparcia nie potrafią zapewnić swoim dzieciom odpowiedniej opieki. Jeśli istnieje takie zagrożenie Urząd ma prawo niezwłocznie – i nawet wbrew woli rodziców – zadbać o niezbędną pomoc dziecku: zapewniając czasowo bezpieczne schronienie, umawiając wizytę u pediatry itp.

Zasadniczo jednak to rodzice mają prawo decydować o opiece zdrowotnej lub miejscu pobytu ich dzieci. Urząd ds. Dzieci i Młodzieży nie jest uprawniony do ograniczania praw rodzicielskich – te kwestie może rozstrzygać tylko sąd rodzinny.

Jeżeli zatem rodzice odmawiają koniecznej pomocy Urząd musi przekazać sprawę do sądu rodzinnego.

Podczas osobistej rozmowy z rodzicami sąd rodzinny stara się przede wszystkim znaleźć polubowne rozwiązanie i przekonać rodziców do przyjęcia pomocy. W razie potrzeby sąd może również nakazać rodzicom przyjęcie pomocy lub podjąć decyzję o władzy rodzicielskiej nad dziećmi lub miejscu ich pobytu.

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży współpracuje z sądem rodzinnym, uczestniczy w rozmowach i postępowaniu sądowym. Urząd udziela informacji na temat sytuacji w rodzinie i rozwoju dziecka lub nastolatka oraz sugeruje

właściwe formy pomocy. Sąd rodzinny regularnie kontroluje, czy środki zaradcze skutkują i nadal są konieczne.

Skomplikowane sytuacje

Zdarza się, że dziecko niewątpliwie potrzebuje pomocy z zewnątrz, której rodzice nie chcą przyjąć, jednak poszlaki świadczące o istniejącym zagrożeniu nie są (jeszcze) na tyle wystarczające, żeby sąd ograniczył prawa rodzicielskie.

Takie przypadki stawiają pracowników Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży oraz wszystkie inne zaangażowane osoby przed bardzo trudnym problemem.

Dlatego właśnie: wszyscy powinniśmy troszczyć się o dobro dzieci. Dzieci i młodzież potrzebują w szkołach, przedszkolach, gabinetach lekarskich czy sąsiedztwie osób, którym mogą zwierzyć swoje troski, które rozpoznają zagrożenie i nie zignorują go. Szczególnie w sytuacjach zagrożenia dzieci potrzebują kogoś, kto będzie dodawał otuchy rodzicom i motywował ich do skorzystania z pomocy oraz uświadomi, że Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży nie trzeba się bać.

Jak wygląda praca Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży dla zapewnienia ochrony praw dziecka?

Ochrona praw dziecka jest bardzo skomplikowanym zadaniem. Dzieci rzadko wyrażają się jednoznacznie - zatem skąd wiadomo, czy dziecko faktycznie się prze-wróciło? Czy siniaki, pręgi na ciele lub krwiaki nie pow-stały w wyniku znęcania się czy pobicia?

W celu zapewnienia dzieciom skutecznej ochro-ny wyspecjalizowani pracownicy Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży muszą działać na podstawie jednoznacznych wytycznych i trzymać się następujących zasad:

Zasada priorytetowa: wspieranie rodziców

Najlepszą ochroną dzieci są odpowiedzialni rodzice. Dlatego Urząd ds. Dzieci i Młodzieży nawet w sytuacjach zagrożenia najpierw analizuje, na ile rodzice sami są (jeszcze) w stanie zapewnić opiekę dzieciom i służyć im pomocą. We współpracy z rodzicami wykwalifikowani pracownicy szukają rozwiązań, zapewniając niezbędną pomoc i wsparcie.

Cel: dobrowolność

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży jest partnerem rodziców w wychowywaniu dzieci. Dlatego stawia na dobrowolne przyjęcie pomocy. Jeśli rodzice, dzieci i młodzież sami chcą dokonać zmian, rosną szanse, że pomoc będzie skuteczna.

Kontakt z Urzędem ds. Dzieci i Młodzieży traktowany jest przez rodziców niekiedy jako przejaw kontroli lub braku zaufania. Dla wyspecjalizowanego pracownika największym wyzwaniem jest więc przekonanie rodziców, dzieci i młodzieży, żeby z własnej woli zechcieli skorzystać z oferowanej pomocy.

Zaangażowanie matek, ojców, dzieci i młodzieży

Nawiązanie kontaktu z rodziną znajdującą się w trudnej sytuacji jest sprawą priorytetową. Gdzie oni sami widzą problemy i trudności, jakie są ich przyczyny? Co w ich mniemaniu należy zmienić, aby dzieciom było dobrze w rodzinie. Co sami mogą zrobić.

Kompleksowe spojrzenie

Aby wykwalifikowani pracownicy mogli ocenić, czy dziecku nie dzieje się krzywda, muszą kompleksowo spojrzeć na sytuację rodzinną. Polega to na dialogu z rodzicami oraz dziećmi i młodzieżą, wizytach w domu, jak również na kontakcie z osobami, z którymi dzieci mają styczność np. w przedszkolu czy szkole.

Co leży dziecku na sercu? Czy rodzice zdają sobie sprawę z zaistniałych problemów, są gotowi coś zmienić i przyjąć pomoc? Jakie umiejętności, osoby i relacje w rodzinne oraz otoczeniu zapewniają dziecku bezpieczeństwo i mają na nie pozytywny wpływ?

Współpraca wielu specjalistów

Skuteczna ochrona dziecka zależy od tego, czy uda się właściwie ocenić sytuację rodzinną i znaleźć optymalne rozwiązanie. Temu nie podoła jedna osoba. Ważną zasadą Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży jest zespołowe omawianie każdego indywidualnego przypadku. Zapewnia to kompleksowe spojrzenie i wykorzystanie szerokiej wiedzy specjalistycznej. Specjaliści są motywowani, by własny punkt widzenia i podejmowane decyzje konfrontowali z opiniami koleżanek i kolegów.

Jasno określone procedury

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży solidną i fachową pracą stara się

zdobyć zaufanie zarówno dzieci i młodzieży, rodziców jak i pozostałych członków społeczeństwa. W Urzędach istnieje jasno określona i prawnie zobowiązująca procedura stosowana w sytuacji zagrożenia dobra dziecka.

Polega to np. na tym, że

- każda informacja jest sprawdzana i dokumentowana na piśmie,
- wykwalifikowani pracownicy z reguły osobiście sprawdzają warunki domowe dziecka,
- wyrabiają sobie opinie korzystając z wszelkich dostępnych narzędzi socjo-pedagogicznych, takich jak ankiety, pytania przewodnie i wywiady środowiskowe,
- wspólnie oceniają sytuację i zastanawiają się nad różnymi możliwymi rozwiązaniami.

W jaki sposób Urząd ds. Dzieci i Młodzieży doskonalili swoją pracę?

Urzędy ds. Dzieci i Młodzieży nieustannie pracują nad udoskonalaniem procedur mających na celu ochronę praw dziecka.

- Liczni eksperci z Urzędów ds. Dzieci i Młodzieży analizują, czy oferowana pomoc przynosi oczekiwane skutki i na podstawie tych analiz wyciągają wnioski na przyszłość.
- Pracownicy Urzędów regularnie uczęszczają na kursy doszkalające.
- Urzędy ds. Dzieci i Młodzieży organizują we współpracy ze służbą zdrowia, szkołami, policją, sądami i innymi instytucjami grupy robocze oraz spotkania edukacyjnoszkoleniowe, aby kompleksowo zapewnić bezpieczeństwo dzieciom, młodzieży oraz pozostałym członkom rodzin.
- Urzędy przyjmują skargi od rodziców, dzieci i młodzieży, aby dzięki temu korzystać z ich doświadczeń.

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży jest inicjatorem ochrony praw dziecka i tym samym skuteczną pomocną w zasięgu ręki.

DAS JUGENDAMT.

URZĄD DS. DZIECI I MŁODZIEŻY
Skuteczna pomoc w zasięgu ręki!

Urząd ds. Dzieci i Młodzieży jest punktem kontaktowym i głównym inicjatorem w procesie ochrony praw dziecka. W jaki sposób Urząd zapewnia ochronę?

W tej broszurce znajdą Państwo istotne informacje o zasadach działania, ofertach pomocy i procedurach Urzędów ds. Dzieci i Młodzieży.

Pieczęć miejscowego Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży: